

недоліку не мають $\overline{O}^2$ - та S - зображення, оскільки кожен із символів, незалежно від значення попереднього може набувати всіх натуральних значень.

3. Порівняльний аналіз

- 1) Різницеве зображення обох розкладів дозволяє використовувати в якості «алфавіту» множину натуральних чисел.
- 2) Кожне число інтервала $(0,1)$ єдиним чином розкладається в нескінченний ряд Сільвестера. В ряд Остроградського єдиним чином розкладаються лише ірраціональні числа, а кожне раціональне число має два, формально різних зображення.
- 3) Кожне число інтервала $(0,1)$ у розкладі в ряд Сільвестера має нескінченну кількість доданків (а зображення – символів). У розкладі в ряд Остроградського нескінченну кількість доданків (а в зображенні – символів) мають лише ірраціональні числа.
- 4) Довжина циліндра обох розкладів залежить лише від n -го елемента.
- 5) Обидва зображення мають дуже схожі (навіть близькі) метричні відношення, є визначальними для близькості метричних теорій цих зображень.
- 6) Основне метричне відношення обох розкладів прямує до нуля при необмеженому зростанні рангу циліндра.
- 7) Геометрія S - зображення принципово (топологічно) відрізняється від геометрії O^2 - зображення. Свідченням цього є різниця властивості 4 пп. 1 та 2.
- 8) «Близькість» зазначена вище дозволяє сподіватись на глибоку аналогію тополого-метричних і фрактальних теорій вказаних зображень, але їх основою має бути більш детальна розробка основ цих теорій.

Теорема 4. Нехай (k_n) – зростаюча послідовність натуральних чисел,

$c_i \in N, \Delta_{c_1 c_2 \dots c_n \dots}^{k_1 k_2 \dots k_n \dots} = \{x : g_i(x) = c_{k_i}, i \in N\}$, де $g_{k_i}(x)$ – k_i -цифри S - та $\overline{O}^2$ - зображення. Тоді міри Лебега

$\Delta_{c_1 c_2 \dots c_n \dots}^{k_1 k_2 \dots k_n \dots} = 0$, якщо $d_n = k_{n+1} - k_n > 1$ для нескінченної кількості значень n .

ЛІТЕРАТУРА:

[1] Erdős P., Renyi A., Szűs P. On Engel's and Sylvester's series // *Ann. Sci. Budapest, Sectio Math.* – (1)1958. – P. 7-32.
[2] Sylvester J. J. On a point in the theory of vulgar fractions // *Amer. Journal of Math.* – (3)1880. – P. 332-335., *postscript ibid.* 388-389.
[3] Працьовитий М. В. Фрактальний підхід у дослідженнях сингулярних розподілів. – Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 1998. – 296 с.
[4] Працьовита І. М. Ряди Остроградського 2-го виду і розподіли їх випадкових неповних сум // *Наук. часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 1. Фізико-мат. науки.* – Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. – №5. – С. 174-189.
[5] Працьовита І. М. Задніпрський М. В. Ряди Сільвестера та їх застосування // *Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 1. Фізико-математичні науки.* – Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009. – №9. – С. 174-189.
[6] Ремез Е. Я. О математических рукописях академика М. В. Остроградского // *Историко-математические исследования, вып. IV.* – Москва: Гостехтеориздат, –1951. –С. 9-98.

Зайченко Л. М.

РОЗВИТОК ПОЛІТИКО-ТЕХНОКРАТИЧНИХ ІДЕЙ У І ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТТЯ

Технократизм рассматривается в контексте взаимообусловленности основных форм политической жизни, техники и науки. Исследуется проблема генезиса концепции политического, анализируется эволюция технократизма и идеи технократии как формы политического управления в первой половине ХХ века.

Як наслідок науково-технічного прогресу та широкомасштабного використання сучасної техніки і новітніх технологій спостерігаємо якісні зрушення у всіх сферах людської життєдіяльності. Розвиток техніки та технології мають значний вплив на формування образу сучасного світу взагалі та політичної парадигми, зокрема. Саме тому актуальності набувають проблеми соціального використання загальнонаукових і вузькопрофесійних знань в політичному і профільному управлінні комплексними справами суспільства, які найбільш повно висвітлюються технократичними концепціями.

За мету даної статті ставиться виявлення характерних особливостей технократичної концепції в залежності від перебігу всесвітньої історико-політичної ситуації 1 половини ХХ століття та через аналіз конкретних постулатів окремих дослідників.

В сучасній науковій літературі поняття «технократія» розглядається, як правило, в потрібному значенні, – теоретичної концепції влади, що має своїм підґрунтям суто науково-технічне знання; моделі державно-політичного устрою суспільства; соціального прошарку носіїв науково-технічного знання, які виконують управлінські, адміністративні та розпорядчі функції в політико-правових формаціях [3:106].

Як бачимо, центральною у зазначених підходах є ідея про можливість ефективного функціонування соціально-політичної організації, що заснована на науковому знанні і управляється носіями такого знання. Ця ідея не нова, вона має досить давню традицію в філософсько-політичній літературі. Так, німецький соціолог Р. Маурер зазначав, що певні сутнісні характеристики технократизму як «техніки політичного панування» сформулював ще давньогрецький мислитель Платон у трактатах «Держава» та «Політик» [1,36]. Вінобґрунтував ідею суспільства, що керується носіями знання – філософами, оскільки лише їм доступне пізнання та розуміння загального блага та шляхів його досягнення. Також першопочатки технократичної концепції управління можна

знайти у роботах Ф.Бекона, де технічний і науковий прогрес висвітлюються в якості фактора, який сприяє розповсюдженню влади людини над природою та власною долею в суспільстві; А. де Сен-Сімона, який пов'язував подальший соціальний прогрес з діяльністю промисловців і вчених, прихід яких до важелів політичної влади вважав закономірним наслідком суспільного розвитку.

Проте для формування технократизму як типу суспільної свідомості необхідним було виникнення багаточисельного прошарку науково-технічних спеціалістів. В більш-менш масовидному порядку це стало можливим лише у внаслідок здійснення в ряді країн Європи промислових революцій, коли почалось масове застосування машин у виробництві, а потім і в інших сферах та галузях життя. Отже, виникнення і становлення технократизму як вчення, що претендує на універсальність доктрини загальносоціологічного значення, відбувається на початку ХХ ст., коли ідея технократії здобуває необхідну соціальну базу [2, 9].

Визначальна роль техніки в індустріальному порядку означає панування в соціальних відносинах раціонального початку і еволюційний розвиток суспільства на основі прогресуючої раціоналізації. Більш того, в технократичній концепції вперше конкретизується, якій саме раціональності слід надавати перевагу, який вид знання найбільш корисний суспільству. Це технічна, формальна раціональність, технологічне знання, які здійснюють вибір засобів і розробляють послідовність дій для досягнення поставлених цілей. Така постановка проблеми раціоналізації соціальних процесів і сфери виробництва слугує обґрунтуванням головної ідеї технократичної теорії про особливу, провідну роль в індустріальному суспільстві технічних спеціалістів, зайятих у виробництві.

Таким чином, в ході індустріалізації на зміну промисловців А. де Сен-Сімона з чіткою гуманітарною орієнтацією прийшли технічні спеціалісти Т.Веблена, які – в силу своєї природничо-технічної освіти є об'єктивними носіями переважно технологічно-технічної раціональності. На думку Веблена, спеціалісти всіх родів "займають все більш відповідальні позиції в індустріальній системі, зростають і примножуються всередині неї, оскільки система не може далі працювати без них"[5; 44]. Унікальна роль індустріального виробництва, зростання чисельності "техніків", їх природний інстинкт майстерності, прагнення до раціонального управління створюють реальну можливість встановлення досконалого соціального механізму.

Оскільки сучасне суспільство не може існувати без індустрії, а остання не працює без технічних спеціалістів, то варто їм поставити державу під загрозу загального саботажу, як відбудеться "оксамитова революція", – відмова бізнесу від патронату державної влади і передача її раді технічних спеціалістів. Так Т.Веблен "повернув" концепцію технократизму у "лоно політики", оскільки вона містила в собі заявку на політичну владу у вигляді технологізації політики, причому не стільки претензію конкретних інженерів і техніків, скільки претензію технічної раціональності, носіями якої вони виступають. Саме вона покликана замінити політику приватних інтересів на наукове адміністрування, на технологічний процес прийняття рішень з чіткою організацією всіх структур та з дотриманням суворих наукових процедур (експертиз).

Зародки ідеї технократії як форми соціального і політичного управління зустрічаються в роботах родоначальників т.зв. «організаційної науки» початку ХХ століття. А.Богданова і В.Шулятікова.

Будь-яке суспільство, на думку А.Богданова, неминуче поділяється на організаторів та виконавців. Основа такого соціального поділу лежить у технічному процесі, у виробництві, а особи, пов'язані з фізичною працею, не здатні до управління суспільним життям країни. В ході революції робітничий клас, розчарувавшись в комунізмі, відмовиться від влади, і тоді влада перейде до рук технічної інтелігенції. Остання являє собою "персональну форму організуючого пристосування", "гармонізуючу силу", яка всюди вносить ритм, порядок і стрункність. Її роль як організатора полягає в тому, щоб складати найбільш доцільні плани трудових процесів, планувати керівництво життям, надавати йому раціональної і гармонійної форми [4; 131].

В 30-х роках спостерігались спроби запровадження централізованої ієрархічної організації "радтехнічних спеціалістів" у суспільно-політичну практику. Так, у 1930 році група інженерів, фізиків, біохіміків на чолі з Говардом Скоттом створила так званий "Континентальний Технократичний комітет", основна мета якого була викладена в книзі "Вступ до Технократії" (1933), написаній Г.Скоттом.

Проте ставлення до технічного прогресу та влади його носіїв суттєво змінюється після кризи 1929-33 років. Все більшого розповсюдження в цей час набувають гасла приборкання технічного прогресу і повернення до "старих часів", які не знали криз і пов'язаних з ними соціальних потрясінь. Так, Андре Тардьє у роботі "Час, коли потрібно вирішувати" (1934): обвинуватив науку і техніку в тому, що вони паралізували капіталізм, в результаті чого останній втратив будь-яку здатність до самоуправління [4; 133-134].

Саме тому від організації «технократичних рад» на практиці відмовляються вже в 40-ві роки, але в теоретичному аспекті дослідження взаємовпливів техніки, технології та процесів управління лишаються актуальними.

Певного фаталістичного відтінку технічному розвитку надає О.Шпенглер у роботі "Людина і техніка" (1933), ставлячи у залежність від нього всі суспільні відносини. Техніка розділяє людей на дві групи. З одного боку – «людська маса величезних розмірів, яка касється машинною технікою, для неї працює для неї живе» [4; 135]. А з іншого боку розвивається провідний прошарок – невелика кількість творчих голів, підприємців, організаторів, інженерів. Позиція О.Шпенглера стала перехідною ланкою до нового технократичного напрямку, основні принципи якого були викладені працях Дж.Бернхейма, де спостерігалась відмова від радикалізму Т.Веблена і тверджувалась необхідність передачі влади від власників до прошарку професійних управлінців. В 1942 році в книзі "Революція менеджерів" Дж.Бернхейм писав про те, що технократія в особі менеджерів стала політичною реальністю в окремих країнах. Світ, на думку автора, знаходиться на стадії "технологічної революції", в результаті якої і капіталізм, і соціалізм зміняться "суспільством управлінців".

В подальшому ідея технократії як політичного управління на основі конкретного знання, стійко відтворювалась, змінюючись відносно видів знання. Саме тому більш детального аналізу потребують основні цінності технокультури, проблеми раціонального політичного управління справами суспільства, а також особливості функціонування технократичних і політичних еліт.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Графский В.Г. Государство и технократия. – Москва, 1981. – 289 с.*
2. *Деменчонок Э.В. Современная технократическая идеология в США. – Москва, 1984. – 240 с.*
3. *Динес В., Николаев А. Власть и знание: эволюция технократических концепций // Власть. – 1998. – № 10-11.*
4. *Осипов Г.В. Техника и общественный прогресс. Крат. очерк современных реформистских и ревизионистских социологических теорий. – М., 1959. – 262 с.*
5. *Veblen Th. The engineers and the price system. – N.Y., 1954. – 169p.*

УДК 316.354

ІНТЕГРОВАНИСТЬ БАНКІВ УКРАЇНИ В СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ

Зорба Н.Ф.

*Клієнти самі вибрали соціальні мережі, як зручний для них канал спілкування з банком
Начальник управління комунікацій Ерсте Банку
Ярина Лукань*

Теоретична основа банківських послуг формувалась поетапно, відносно розвитку економічної думки в світі та Україні. Фундаментальною основою формування передумов банківських послуг є розвиток наукового уявлення щодо ринкової економіки, що почалося з Адама Сміта, Рікардо та К. Маркса. З розвитком суспільства та економічної науки удосконалювались ринкове усвідомлення економічних процесів та особлива роль послуг у процесах суспільного відтворення. Суттєвий вплив банківського сектора на процеси суспільного відтворення обумовлений трансформаційними процесами, розпочатими сто років тому, залишається актуальним і нині.

М. І. Туган-Барановський вперше висвітлив надзвичайну актуальність та провідну роль безготівкових розрахунків в економіці, спрогнозував переваги та перспективи їх використання для процесів суспільного відтворення. А в наш час ми можемо впевнено говорити про перспективи інтеграції банківського сектора в Інтернет.

Більше 15 мільйонів українців є користувачами Інтернету. До 2012 року прогнозується збільшення цієї цифри більш ніж в два рази. Інтернетизації піддаються всі сфери нашого життя, і банки - не виняток.

Якщо ще два роки тому покупка в інтернет-магазині для українців була в дивину, то сьогодні для багатьох це звично. Більше 10 млн. українських інтернет-користувачів як мінімум один раз купували товари чи послуги у віртуальних магазинах.

З розвитком соціальних мереж, в які потрапили мільйони українців, торгівля стала ще ближче до кінцевого споживача. Адже на всіляких майданчиках спілкування не складає труднощів вивчити потреби будь-якого користувача. Не виключенням в цьому процесі стали і банківські установи: мережі, форуми і блоги замінують живі консультації, дозволяють вивчати численний досвід і позбавляють від необхідності відвідування банківських відділень. Додати до цього можливість скоєння практично будь-якої банківської операції з комп'ютера або мобільного телефону, і сміливо можна говорити, що сучасні фінанси впевненими темпами рухаються в електронний світ.

Перші сайти комерційних банків в Інтернеті з'явилися на початку 1990-х років і представляли собою веб-сторінки. Інтернет-банкінг, при якому доступ до власних рахунків та можливість виконання клієнтом певних операцій забезпечується з будь-якого комп'ютера, що має доступ до глобальної мережі, почав впроваджуватися з середини 1990-х років. Зокрема, існують дані, що наприкінці 1990-х років надання послуг клієнту-фізичній особі у приміщенні банку коштувало 1,07 дол., надання послуг по телефону – 0,54 дол., з використанням банкоматів – 0,27 дол., а через Інтернет – 0,01 дол [7]. Першим віртуальним банком став Security First Network Bank, створений комп'ютерною компанією у 1995 році в Атланті (США), першим інтернет-банком у Європі став Advance Bank (1996 р.) – дочірня структура німецького Dresdner Bank. Не достатня відпрацьованість бізнес-моделі повністю онлайн-банку призвела до того, що багато таких банків до середини 2000-х років припинили своє існування. Тому зараз у західній банківській практиці домінує концепція «clicks-and-bricks» («клацання мишею» як символ Інтернету і «цеглини» як позначення традиційного банку), тобто банку, який підтримує взаємовідносини з клієнтами багатьма каналами [10].

В Україні на початку 2000-х років на цьому сегменті фінансового ринку працювала тільки невелика кількість банків – Приватбанк, Аваль, ПУМБ, Укресімбанк, Укрсоцбанк. Причин тому було декілька, як внутрішнього, так і зовнішнього характеру. Причиною, що стосувалася діяльності самих банків, був недостатній рівень їх інтернет-технологій. Дослідження, проведене у 2003 році, засвідчило, що власні сайти мали тільки 73% банків-членів Асоціації українських банків (до якої входило 75% банків від їх загальної кількості), причому сайт був відсутній навіть у одного банку з груп найбільших та великих, за класифікацією НБУ, і у 15% банків з групи середніх. Надалі, тільки у 2003 році був прийнятий Закон України «Про електронний цифровий підпис», який надав законодавчі підстави для здійснення аутентифікації користувачів інтернет-банкінгу [7].

З розвитком Web 2.0. (прикладом таких проектів можуть служити відкрита енциклопедія Вікіпедія та сайт «Однокласники.ru», «ВКонтакте» та Facebook) спеціалісти провідних банків світу почали вивчати вплив технологій Web 2.0 на сферу фінансових послуг. На їх думку, соціальні мережі можна успішно використовувати в своїх інтересах [1; 8]:

1. Моніторинг потенційних клієнтів перед видачею кредиту: активність, постійність, коло спілкування, обговорення роботи та бізнесу.
2. Таргетування цільових груп потенційних споживачів і окремих клієнтів для підвищення ефективності маркетингу.
3. Пошук боржників, неплатників.
4. Оперативний обмін інформацією між співробітниками банку в режимі онлайн, інструктажі, навчання, передача досвіду, вирішення аналогічних завдань і схожих проблем, робочі групи по проектах.
5. Підвищення відвідуваності сайту компанії та підтримка подій.